

ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΥΛΩΝΙΑΣ.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παροικία τῆς Προικονήσου ἐκ τεσσάρων ἀποτελεῖται νήσων, γνωστοτάτων εἰς τοὺς οἰκοῦντας τὴν τε Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς ἐν τῇ Προποντίδι παραλίους πόλεις καὶ κόμας, ἥτοι τῶν νήσων Προικονήσου ἢ Μαρμαρᾶ, τῆς καὶ μεζονος τῶν λοιπῶν, Ἀλώνης ἢ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς Αὐλωνίας, Ἀφρουσίας καὶ Κουτάλεως. Τὸ ναυτικὸν τῆς τελευταίας γνωστοτάτην ἐποίησατο αὐτὴν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας, οἱ δὲ οἶνοι τῶν δύο ἐτέρων, καθὼς καὶ οἱ τεταρχειούμενοι ἰχθὺς καὶ τὰ μάρμαρα τῆς πρώτης τούτων, ἥτοι τοῦ Μαρμαρᾶ, χρηγοῦσιν αὐτῇ σήμεν ἀπὸ παλαιστάτων χρόνων, ἀφ' οὗτου δὴλον οὖν ἤρξαντο ἵνα κτίζωσιν οἱ τεχνίται παλάτια, καὶ ἵνα κατεργάζωνται ἐπιτάφια μνημεῖα. Περιέργεια συγγνωστὴ παρώθησέ με πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν νήσων τούτων κατὰ ἰούλιον τοῦ 1892, κύριον δὲ λόγον ἐπισκέψεως εἶχον τὴν σπουδὴν ἐγγράφων λίθων, κεραμίων, καὶ χαρτῶν, ἀφ' ὧν ἤθελα δυνηθῇ ἵνα συμπληρώσω βραχεῖαν μονογραφίαν ἱστορικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης παροικίας, ἥτοι τῶν ἀποτελουσῶν ταύτην νήσων. Ἦκουον ἀπὸ πολλοῦ μάλιστα ὅτι καὶ παλαιὸς τις ὑπῆρχεν ἐν Ἀλὼνῃ κώδιξ τῆς μητροπόλεως, καὶ ἠλπίζον ὅτι ἡδυνάμην καὶ διὰ τῆς μελέτης αὐτοῦ ἵνα προσθῶ σελίδας τινὰς εἰς τὴν μονογραφίαν μου ταύτην. Ὁ δὲ παναγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος Ἦ' ἐπέδωκέ μοι συστατήριον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν τότε μητροπολίτην Προικονήσου Ἰγνατίον, ἧς τὴν ἐκδοσὶν ἀνῆγγειλεν ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» τῆς 24ης ἰουλίου 1892· καὶ τῇ 25 ἀποπλεύσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ διήμερον ἐν Ραιδεστῷ διαμονὴν, τῇ 29 — ἦν δὲ τετάρτη — ἀφικόμεν διὰ τοῦ τουρκικοῦ ἀτμοπλοίου εἰς Αὐλωνίαν, μετὰ προσέγγισιν εἰς Ἀρτάκην.

Διὰ τοῦ παρόντος συγγράμματος καθίστανται γνωστὰ τί εἶδον καὶ τί ἐμελέτησα, τί δὲ συμπέρασμα τούτων τῶν μελετῶν εἰς ᾧς παράγω· λιτὰ πάντα, ἀλλ' οὐ πάμπαν ἀνάξια προσοχῆς ἢ τοῦλάχιστον ἀναγνώσεως.

Α'

Ἡ εἰς Αὐλωνίαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ βχισ γίνεται λίαν εὐκόλως δι' ἀτμοπλοίων, καὶ πολὺ συνεχῶς, ἥτοι καθ' ἑβδομάδα τετράκις τοῦλάχιστον· καὶ ὅταν λέγῃ τις μετὰβασιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐννοεῖ καὶ συγκοινωνίαν μετὰ κωμῶν τινων καὶ πόλεων τῆς παραλίας Θράκης, εἰς ἃς τὰ ἀτμόπλοια προσεγγίζοντα συνήθως ἀπεργάζονται τὴν ἀπόστασιν οὕτω πολὺ μακρυνήν. Ἡ προσέγγισις εἰς Ραιδεστόν, Γάνον, Χώραν, Μυριοφύτον, Περίστασιν καὶ Καρχήμπον, τὴν ἀρχαίαν Πρίκπον, παρεκτείνει τὸν πλοῦν εἰς τριῶντα ἕξ ὥρας ἐνίοτε, διότι τούτων ὁκτὼ καὶ πολλάκις δέκα ὥραι δαπανῶνται εἰς Ἀρτάκην, ἧς παρὰ τὴν ἀποβάθραν ἀποκοιμᾶται τὸ ἀτμόπλοιο,

οὐχὶ σπανίως ὑπὸ τὸ βῆρος ἐτῶν πολλῶν, μόλις βχσζομένων, καμπτόμενον· ἐνίοτε πάλιν εἰς εἰκοσι μόλις ὥρας ὁ πλοῦς συντέμνεται, ἂν μὴ ὑπάρχῃ προσέγγισις εἰς Ἀρτάκην καὶ Πρίκπον. Ὅπως δὲ ποθ' ὁμως, ἀπὸ εἰκοσι σχεδὸν ἐτῶν ἀνεπτύχθη λίαν ἡ συγκοινωνία τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν νήσων τούτων· εἵπερ ἦν δὲ δυνατόν ἐν προσεχέει μέλλοντι ἵνα γένωνται πλῆρες πρὸς τὰς νήσους ταύτας τῆς Προποντίδος συνεχεῖς καὶ κατ' εὐθείαν — ἐντὸς ὁκτὼ ὥρων — τὸ σύμπλεγμα τοῦτο τὸ νησιωτικὸν ἠθελεν ἀποβῇ ποτε σύνολόν τι προαστείων ἐναλίω τῆς πρωτεύουσας τῶν σουλτάνων.

Ἔστι δ' εὐχῆς ἔργον ἡ συνεχεστέρα συγκοινωνία. Ἡ ἡθικὴ καὶ πνευματικὴ τῶν κατοίκων τῶν μερῶν τούτων ἀνάπτυξις ἔμεινεν ὀπίσω, τὸ δὲ λεγόμενον, ἐλαττοῦται δὴλον ὅτι τῆς ἀναπτύξεως τῶν πέριξ καὶ κατέναντι πόλεων τε καὶ κωμῶν· ἐπισκεπτόμενός τις τὴν Ραιδεστόν, τὴν Καλλιόπολιν, τὴν Περίστασιν, τὸ Μυριοφύτον ἐκπλήττεται πραγματικῶς ἐπὶ τῇ διαφορᾷ τῆς κοινωνικῆς ἐκείνων καὶ τῆς Προικονήσου καταστάσεως· εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν προικονησίων ὁμολογουμένως ἡδύνατο ἵνα δοθῇ διὰ τῆς ναυτιλίας ὥθησίς τις ἐν παρελθούσι χρόνοις, ὡς ἀποδεικνυσὶν ἡ κοινότης Κουτάλεως ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὰς λοιπὰς νήσους, ἀλλ' ἄγνωστον διατὶ οὐδὲν ἐπετελέσθη. Οἱ κατὰ καιροὺς ἀρχιερεῖς, τοῦλάχιστον οἱ μετὰ τὸν ἀλήστου μνήμης Σαμουὴλ τὸν Κύπριον, οὐδὲν ἔπραξαν ἐν τούτῳ· οὐδὲν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος τῆς ὑπ' αὐτούς. Ἀλήθεια ὁμολογουμένη. Εἴθε δὲ μηδεὶς εἰλικρινὴς ἱστορικός εἴποι παρομοίαν ἀλήθειαν περὶ τῶν ἀρχιερέων τοῦ μέλλοντος, μὴ' οἷοςδὲ ποτε περιοδευτῆς ζητῶν ἵνα σπουδάζῃ τὴν ἡθικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀδικηθέντων, ἐν τούτῳ γε, προικονησίων.

Βεβαίως ἡ εἰς Προικόννησον μετὰβασίς μου σκοπὸν εἶχεν ἕτερον, ὃν ὁ φιλόστωρ ἀναγνώστης εὐρήσει διὰ τῶν διακρίσεων τοῦ παρόντος βιβλίου σελίδων ἀναπισσόμενον· ἀλλ' ὀλίγοι στίχοι ἔτι καλὸν ἵνα προταχθῶσι περὶ τοῦ θέματος τούτου. Συγκοινωνία συνεχῆς καὶ συντομωτέρα τῶν νήσων τούτων μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἠθελεν ἐπιταχύνει τὴν ἡθικὴν καὶ πνευματικὴν τῶν κατοίκων ἀνάπτυξιν, πρὸς ὅφελος αὐτῶν, ἐὰν μάλιστα τοποθεσῶνται τινες ἀποβῇ δυνατόν ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς τύπος παραθερίσεως τῶν τὰς εὐωρίας ἐπιδιωκόντων, ὡς ἔπραττον οἱ παλαιοὶ Βυζαντινοί, ζητοῦντες εὐωρίας εἰς Νικομήδειαν, εἰς Σωτηρόπολιν καὶ Πιλοπούβην, τὸ σημερινὸν Κουρὶ τῆς Βιθυνίας. Ὡς ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ, ὡς ἐν Μυριοφύτῳ καὶ Ραιδεστῷ πρὸ τινων ἐτῶν εὗρον οἰκογενεῖας ὁμογενεῖς μεταβαινούσας ἐκεῖ καὶ «παραψυχὴν» ζητούσας, ὡς ἀπὸ τοῦ ΙΣ' αἰῶνος ἐζήτουν, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Προκόπιον, οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάτοικοι εἰς βιθυνικὰς κόμας, οὕτως ἡδύνατο καὶ σήμερον ἵνα ζητῶσιν εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων τούτων. Τοποθεσῶνται τινὲς εἰσὶν ἑξοχοὶ καὶ θαυμάσια ἐν αὐταῖς· τὸ Παρθεῖσι τῆς Αὐλωνίας, τὰ περὶ τὸ Βχτοπεδινόν

μετόχιον ἐν Ἀφουσίᾳ μέρη, ὁ Προφήτης Ἠλίας τῆς Κουτάλεως, αἱ ἐν Μαρμαρᾷ μοναὶ Καστρέλλας, Ἀγίου Ἑρμολάου, Στυλαρίου, καὶ ἡ μόλις ἀπὸ μακροῦ λη-
θάρου πρὸ τριακονταετίας, ἐνεργεῖα Φιλοθέου τοῦ
γεραροῦ ἱερομονάχου, ἐγερθεῖσα μονὴ τοῦ ἁγίου Τιμο-
θέου, ἔχουσαι πᾶσαι προσόντα ἐφελκύνοντα τὸν θαυμα-
σμόν, τὴν ἀγάπην, τὸν ἔρωτα τοῦ περιόδευτοῦ πρὸς
αὐτὰς, ἐφελκύνουσιν ἴσως πολλοὺς πρὸς παραθερισμόν,
διδάσκοντα πόσον ἀπράγμων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πόσον
εἰς ἡθικὴν τελειότητα τοῦ ἀνθρώπου συμβάλλων ὁ ἐν
τοῖς ἀγροῖς βίος, μακρὰν τῆς τύρβης καὶ πολυμερί-
μου καὶ καταβαλλούσης χλιδῆς τῶν πόλεων.

§.

Ἡ μετὰ χάσας μου σκοπὸν εἶχεν ἕτερον. Ἦκουον
ὅτι κατὰ καιροὺς ἀνευρίσκοντο ἀρχαιοτέρες ἐν ταῖς
τέσσαρσι νήσοις, ὅτι τινὲς τούτων ἄλλοτε σωζόμεναι
ἐκοιμήθησαν εἴτα ὕπνον αἰώνιον, ἀπωλέσθησαν ἢ κα-
τεστράφησαν, ἐξαλειφθέντων δὴλα δὴ τῶν ἐπ' αὐτῶν
γραμμῶν, καὶ καθῆκον πρὸς τὰς ἐτι σωζόμενας καὶ
ὑπὸ τὸν χοῦν ἐτι κειμέναις ἐνόμισα τὸ σῶσαι διὰ συμ-
βουλῶν καὶ προτροπῶν τὰς μελλούσας ἀνευρεθῆναι.
ἐνίμισα ὅτι δυνάμεθα ἢ ὑπενάψωμεν τὸν πόθον τῶν
κατοίκων πρὸς γνῶσιν τῆς παλαιᾶς, κυρίως τῆς χρι-
στιανικῆς, ἱστορίας τῶν νήσων τούτων, ἣν δύνανται
ἢ κατὰ στήσασιν, ἐν τισιν εὐφραγαστέραν, εἰ οὐχὶ
καὶ ἢ κατὰ στήσασιν αἱ ἐκάστοτε ἀνευρισκόμεναι ἐπι-
γραφαί. Φρονῶ δ' ὅτι εἰσακουσθήσεται πᾶς ὁ παρα-
καλῶν αὐτοὺς ὅπως ἐπιδεικνύωσι πλεονα σεβασμόν
πρὸς τὰ λείψανα πατρίου τέχνης.

Ἐν ταῖς νήσοις ταύταις διέμεινα δεκατέσσαρας ἡ-
μέρας, ἀπῆλθον δὲ βέβαιος ὢν ὅτι κατενοήθησαν ὅσα
εἶπον πρὸς προκρίτους ἀνεπτυγμένους καὶ πρὸς τοὺς
αὐτόθι λογίους, ἕνα ἢ δύο ἐν ἐκάστη νήσῳ, ἀλλ' ἄρκε-
τοὺς ὅπως σφῶσι τὰ πρὸ ἡμέραν ἀπολλύμενα.

§.

Εἰς Ἀλῶν ὑπὸ μετέθνην ἐξ Ἀρτάκης, ἀποβιβασθεὶς
συγχρόνως τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, τὴν 29 τοῦ ἰουλίου
1892. Τὸ ἀτμῶπιλον εἰσερχόμενον ἐν τῷ κόλπῳ τῆς
νήσου ταύτης ἔχει δεξιόθεν μὲν τὴν κώμην Ἀλῶν, ἔδραν
τοῦ μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας, ἀριστερόθεν
δὲ τὸ Πασχ—Λίμνην, κώμην καὶ ταύτην, ἔδραν τοῦ
μουδῆρος τῆς νήσου, παλαιότερον φέρουσιν τὸ ὄνομα
Βουργάρο, πάντως ἐκ παραφθορᾶς τῆς λέξεως μποῦργο,
ἐκ παλαιῶν πύργου τὴν κλῆσιν λαβοῦσαν, οὐχὶ δὲ ἐκ
βουλγαρικῆς ἐποικίσεως, διότι οὐδὲν ἔχον μῆτε λέ-
ξεως μῆτε τινος ἐθίμου ξενικοῦ πείθει ἡμᾶς περὶ
τούτου, μῆτε δ' ἐστὶ γνωστὴ τάσις τις ὀρεσιβίων
καὶ χειρῶν φυλῶν πρὸς τὸ μετακλιθῆναι ἐν χρόνοις
ἀρχαίοις εἰς θαλασσιναὶς καὶ νησιώτιδας.

Διευθυνθεὶς εἰς Ἀλῶν ἔσπευσεν πρὸς τὸν μητρο-
πολιτικὸν οἶκον, ἔμαθον δ' ὅτι «ἡσύχαζεν» ὁ πνευμα-
τικὸς ποιμὴν τοῦ εὐαγῶγος λογικοῦ ποιμνίου τῆς

Προικοννήσου, μῆτε ἠθέλησα ἢ διαταράξω τὴν ἡσυ-
χίαν ἢ ἢ διακόψω τὴν πρωϊνὴν αὐτοῦ προσευχὴν.
μικρὰ πλάξ, ἐντετειχισμένη παρὰ τὴν θύραν τοῦ μητρο-
πολιτικοῦ οἴκου, ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι, εἴλκυσε τὴν
ἀτενὴν προσοχὴν μου, καὶ ταύτην, κακῶς γεγραμμένην,
μοναδικὴν ἐπὶ ταῖς ἀνορθογραφίαις αὐτῆς, ἴσως δ'
ἐν τούτῳ μοναδικωτέρῳ τῶν ἀνὰ τὴν ὅλην ὑψηλὴν
ἐλληνικὴν ἐπιγραφῶν, κατῳρθωσα ἢ μεταγράψω,
ἰσχυμένος ἐνώπιον αὐτῆς ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ ἀναγι-
νώσκων ἑκατοντάκις ἴσως· ἐστὶ δ' αὕτη διωρθωμένη:

Ἡ Ἀννηγόθνη ἐξ βάθρων τὸ παρὸν | μαγαζέϊον
καὶ τὰ ἀνωθεν κελλία ἀνακαινίσθησαν καὶ τὰ ἐ-
πίλοιπα παρ' ἐμοῦ | τοῦ ταπεινοῦ ἀρχιερέως Προ-
ικοννήσου Μητροφάνους ἐκ νήσου Ρόδου, ἐκ πόλεως
Λύντου, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες | μνηεῖαν ποιεῖτε
πρὸς Κύριον, 1681 | αὐγούστου 16.

Δύο ἕτεραι ἐπὶ δύο βρύσεων ἐπιγραφαὶ χρησιμεύ-
ουσι βεβαίως τῷ ζυγостаτοῦντι τὸ μέρος, ὅπερ ἔλαθεν
ἐκαστος τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων ἐπὶ θεραπείᾳ κοι-
νοτικῶν ἀναγκῶν· ἡ μὲν αὐτῶν ἐπὶ τῆς βρύσεως τῆς
κειμένης ἔξω τοῦ μητροπολιτικοῦ οἴκου ποιεῖται φα-
νερὸν ὅτι τὸ ὕδωρ αὐτῆς ἀεκομίσθη ἐκ τῶν ὑδάτων
τῆς μονῆς τῆς Παναγίας· ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς τὴν ἐτέ-
ραν διοχετεύμενον ὕδωρ ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς προέρ-
χεται, καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ διδάσκουσιν ὅτι τοῦτο τὸ
κοινοφελὲς ἔργον ἐγένετο δαπάνῃ μὲν τῶν κατοίκων
Ἀλῶνης, ἐπιμελείᾳ δὲ Κοσμά τοῦ ἀσιδίου μητροπο-
λίτου Προικοννήσου, ἐφ' οὗ καὶ ἡ τέως ἀρχιεπισκοπὴ
Προικοννήσου ἐτιμήθη τῷ βαθμῷ μητροπόλεως τοῦ
πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου· ἡ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ
περιθώρῳ τοῦ μητροπολιτικοῦ οἴκου κρήνη φέρει τοῦτο:

Μάννα Σιλωὰμ καὶ στοὰν Σολομῶντος

πηγὴν, Κόρη, σὴν ἐμμανῶς πᾶς τις βλέπει.

Χρόνον ἀνεγέρσεως ἀμφότεραι φέρουσι τὴν 1 νοεμβρίου
1824. Ἀμφότεραι λοιπὸν αἱ ἐπιγραφαί, ὧν ἡ ἑτέρα ἐστὶ
συντεταγμένη εἰς τὸ πεζόν, εἰσι νεώτεραι, ἀλλ' ἔχουσι
μεγάλην, κατ' ἐμὲ, σημασίαν, ἣν κατανοεῖ εὐθέως ὁ μαν-
θάνων ὅτι τὸ χωρίον Ἀλῶν στερεῖται σήμερον ἐπαρ-
κοῦς ὕδατος, διότι μετὰ τὸν αἰμνηστον Κοσμά, ἐξη-
κονταετίαν ἤδη μέχρι σήμερον, οὐδεὶς τῶν μητροπολι-
τῶν ἐσκέφατο περὶ μεταφορᾶς ὕδατος, ὅπερ οἱ κάτοικοι
βεβαίως εἶχον ἀφρονον κατὰ τὰ δέκα ἢ εἴκοσι πρῶτα
ἀπὸ τῆς μετοχετεύσεως ἔτη. Ἄν δὲ μετ' οὐ πολὺ βλα-
βῶσιν οἱ ὄγετοὶ τέλειον, ἤδη βεβλαμμένοι ὄντες τίς τῶν
ἀρχιερέων μεριμνήσει τοῦ κοινοφελούς ἔργου τούτου;
Οὐδαμῶς ἀμφιδέλλω ὅτι ὁ ἐργατικώτατος καὶ εὐαγῶ-
γος τοῦ χωρίου τούτου πληθυσμὸς ἐργασθήσεται πρὸς
ὕδρευσιν αὐτοῦ, πρὸς ὕδρευσιν καὶ τοῦ μητροπολίτου.
Καὶ ἐν τούτῳ φαίνεται λοιπὸν ὅτι πρέπει ἢ πληρωθῇ
τὸ ρηθὲν ποῦ «ἡ ἀμαξία τὸν βοῦν», ἐὰν πρὸ τῆς ἰδρύσεως
τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ βοῦς δείκνυται σύ-
ρων τὴν ἀμαξίαν, διότι οἱ ἀρχιερεῖς ἐφρόνουν ὅτι μὴ κα-
τέχοντες διπλώματα διδασκῶν καὶ προλυστῶν ἠδύναντο
χωρὶς ζημίας τοῦ ἀρχιερατικοῦ προορισμοῦ καὶ ἐπαγ-
γέλματος ἢ σκέπτονται καὶ ἢ ἐργάζονται περὶ πλη-

ρώσεως τῶν ἀναγκῶν, ἡθικῶν, καὶ πνευματικῶν, καὶ τῶν ὑλικωτέρων ἔτι, τῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτῶν χριστιανικῶν παροικιῶν. Οὐδεὶς ἀρνηθήσεται τὴν ἀπονομὴν τῆς πρεπούσης τιμῆς εἰς τὸν Κοσμάν, τὸν ἐπίσης τιμήσαντα καὶ τὰς μητροπολιτικὰς καθέδρας τῆς Βιζύης καὶ τῆς Χίου.

§.

Ἐν τούτοις ἔδει 'να ἴδω τὸν γηραιὸν μητροπολίτην Ἰγνατίον, εἰς ὃν ἐπέδωκα τὸ συστατήριον πατριαρχικὸν γράμμα ζητήσας ἀμέσως 'να ἴδω τὸν παλαιὸν κώδικα τῆς μητροπόλεως, ὅστις ἐφυλάσσετό που πολλοὶς ἀόρατος· ἔμαθον δὲ μετὰ χαρᾶς πολλῆς ὅτι οἱ κώδικες ἦσαν τρεῖς. Ὁ μητροπολίτης διέταξε 'να μοι δοθῇ γράμμα συστατικὸν πρὸς πάντας τοὺς ἐν τοῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀρχιερατικοὺς ἐπιτρόπους· ἕως οὗ δὲ γραφῇ τὸ γράμμα περιήλθον τὸ χωρίον. Οὐδὲν εὑρον μνημεῖον τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας αὐτοῦ· ἐζήτησα πάντα τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ, διότι προηγουμένως ἔμαθον ὅτι χειρόγραφός τις σημείωσις ἐν τινι τούτων ἀνέφερε περὶ καταστροφῶν, αἰτινες ἐγένοντο τῷ 1812 συνεπιείχ' σεισμοῦ συνταράξαντος τὰς νήσους. Οὐδὲν εὑρον. Ἐζήτησα παρὰ γερόντων κατοίκων πληροφορίας περὶ τῆς ἐν τῷ παρελθόντι καταστάσεως τῶν κοινοτήτων τῆς νήσου, τῆς ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς. Οὐδὲν εὑρον. Ἐζήτησα πληροφορίας περὶ τῆς παρελθούσης ἱστορίας τῆς ἐν Ἀλώνῃ σχολῆς, τῶν ἐν αὐτῇ διδασκάντων, τῶν ἰδρυτῶν καὶ συντηρητῶν αὐτῆς, τῶν πόρων καὶ δαπανῶν. Οὐδὲν ἔμαθον. Ἐζήτησα, τέλος, πληροφορίας περὶ τῶν ἀνευρεθεισῶν κατὰ καιροὺς, ὡς ἤκουσα, ἀρχαιοτήτων, περὶ τῆς τύχης αὐτῶν, περὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν παραστάσεων. Οὐδὲν ἔμαθον. Ἐμείνει τέλος ἐρώτησις ἀβλαβέστατη· περὶ παλαιῶν νομισμάτων. Ἀνέπνευσα! μαθὼν ὅτι τὰ πλεῖστα, εἰ μὴ πάντα, ἦσαν τῶν αὐτοκρατόρων Ἰουστίνου καὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ ταῦτα ἀρχαίως εὐρίσκοντο. Λεῖψανα δὲ δύο παλαιῶν ἐπιγραφῶν, αἰτινες, ἀτυχῶς, οὐδὲν διδάσκουσιν εἰς τὸν φιλόστορα καὶ φιλόφρονον, ἐκομίσθησαν καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς νησιδὸς Γεράς.¹

Ἐν τῷ ἱερῷ βήματι τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ καθεδρικοῦ, κατῳρίωσα 'να ἱκανοποιήσω τὸν ἐμὸν πόθον, εὐρών ἕνα κεντητὸν ἐπιτάφιον, ἔργον τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν

ΔΕΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΚΟΥΤΑΡΑ
καὶ ξύλινον παλαιὸν ἀρτοφόριον, ἐφ' οὗ καθαρῶς ἀναγινώσκονταί αἱ λέξεις

ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ ΨΑ.

Ἐντέλει δὲ Μηναίου τινος τοῦ αὐγούστου, ἐκδόσεως Βενετίας τοῦ 1729, ἐπιμελεῖται Ἀλεξάνδρου Καγγελαρίου, εὐρέθη σημείωσις χειρόγραφος· αἰεὶς τοὺς ἀψβ', τοῦ αὐτοῦ² ἐννέα, ἔγινεν εἰς τὴν πόλιν ἡ φο-

βερὰ πυρκαϊά· ἡ ὁποία ἐφάνη εἰς τὰς 2 ὥρας τῆς νυκτὸς ἀπὸ μέσα τὴν Ἀγιᾶ, καὶ ἤλθε τὸ μέρος τῆς πόλεως καὶ ἀνέβη καὶ ἔκαψεν τὸ Ἀγιᾶ-καπισί, καὶ ἔκατέθη τὰ Ἐξ-μάμαρα, καὶ ἤλθεν ἕως εἰς τὰ Ὑψωμαθεῖα· βεζύρης δὲ ἦτον ὁ Ἰζέτ πασσάς». Ἐτέρα δὲ σημείωσις μικρὸν τι κατωτέρω ταύτης γράφει τὰδε· «τὸν αὐτὸν χρόνον μαῖου ιη' ἐφόρεσεν καθέδι καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος βοεβόνδας, υἱὸς τοῦ Κωσταντήθοντα Μαυροκορδάτου διὰ τὴν Πογδανίαν».

Καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας εἰδήσεις ἠρέεσθην. Αὐτὸς ἦν ὁ τῆριχός μου κρέατος μὴ εὐρεθέντος.

§.

Μετὰ πολλοῦ πόθου, καὶ μετὰ τινος ταχύτητος ἔσπευσα 'να λάβω τὴν τοῦ μητροπολίτου συστατήριον ἐπιστολήν, ἥτις ἐστὶν αὕτη·

«† Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ἡμέτεροι ἀρχιερατικοὶ ἐπίτροποι τῶν καθ' ἡμᾶς χωρίων τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Προικοννήσου· πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθ' ὑμῶν. Ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης ἡμετέρας εὐχετικῆς, ἐλλόγιμος κύριος Μ. Γεδεών, ἀρχαιολόγος, συνοδευόμενος διὰ πατριαρχικῆς πρὸς ἡμᾶς ἀποτεινομένης ἐπιστολῆς, προτίθεται ἵνα περιέλθῃ πάντα τὰ χωρία τῆς καθ' ἡμᾶς ἐπαρχίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ 'να ἐρευνήσῃ πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον ὑπάρχει ἐν τε τοῖς ναοῖς καὶ ἄλλοις διαφόροις μέρεσι, καὶ λάβῃ σημείωσιν διὰ πᾶν ὅ,τι σπουδαῖον πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ἔθνους καὶ ἐγγραφὴν εἰς τὰ χρονικά. Ὅθεν προτρέπεισθε ἵνα προθύμως συνοδεύοντες αὐτὸν δείξητε ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ του χωρίῳ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει, εἴτε ἐκκλησιαστικόν, εἴτε κώδικες, εἴτε πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον. Ταῦτα εὐχετικῶς. Ἀλώνη· τῇ 29 Ἰουλίου 1892.

Ὁ Προικοννήσου Ἰγνατίος εὐχέτης ὑμῶν».

Πλὴν τῆς ἐπιστολῆς ἔχρηζον ὁδηγοῦ τινος, καὶ τοιοῦτον λαθὼν ἐξήλθον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν χωρίων τῆς νήσου, πέντε τὸ ὅλον. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ἡ Σκοπιὰ ἢ τὰ Σκοπιὰ, τὸ Βόρυ, τὰ Χουχλιά, τὸ Παζά-Λιμάν, καὶ ἡ Ἀλώνη. Ἦκουσα δ' ἀπὸ στόματος τοῦ μητροπολίτου ὅτι εἰς ἄνθρωπον εἰθισμένον ἐν τῷ βίῳ τῶν πόλεων δυσκολώτατον ἦν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 'να περιέλθῃ πᾶσας τὰς τοποθεσίας τὰς δὴθεν ἀξίας λόγου, καὶ τὰ χωρία καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἡρημωμένα παρεκκλήσια καὶ μονῶδρια. Πρὸς ἐπίσκεψιν τούτων ἐδαπάνησα μόνον ἑνδεκα ὥρας, ἀπὸ τῆς 9ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς 8ης μετὰ μεσημβρίαν περιπατῶν, καὶ μόνον ἐκ τῶν ἑνδεκα τούτων ὥρῶν ὥρισα τὴν ἡμίσειαν πρὸς ἀνάπαυλάν, ἥτοι ἔπειτα ἐμαυτὸν ὅπως καθισθῶ καὶ τοῦτο πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ δυστυχοῦς ὁδηγοῦ μου, θέλοντος 'να με μεταβάλῃ εἰς εἶδος ἐριρίου καὶ 'να με ὁδηγήσῃ διὰ δυσβάτων καὶ ἀκνωθῶν ἢ μάλλον τριβολωδῶν ὁδῶν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Αὐλωνίας, 180 μέτρα σχεδὸν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἀγνοῶστον εἴπερ ὁ γέρον ὁδηγός μου ἦν ἄνθρωπος ἐκδικητικός· ἀλλὰ κατῳρίωσα 'να με ἀναγκάσῃ 'να ἐξαγάγω

1) Ἰδε ταύτας ὑπ' ἀριθμοὺς 1 καὶ 2 τοῦ πίνακος Α'.

2) δηλ. τοῦ μηνὸς αὐγούστου.

τὰ ὑποδήματά μου καὶ ἵνα διέρχωμαι διὰ πετρῶν καὶ τριβῶν φέρων μόνος τὰς περικνημίδας, ἰστάμενος ἀνὰ πέντε βηματὰ καθ' ὁδὸν ὅπως ἐξαγάγω τὰς διαπερώσας τοὺς πόδας μου ἀκάνθας. Ἡνέχθη τὸ μαρτύριον ἐκεῖνο, ἕως οὗ ἀπὸ τοῦ μονοδρίου Παραδεισίου ἀναβῶ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, καὶ τότε ἐνόμισα ὅτι ἡδυνάμην ἵνα περιπατήσω ἀπόβως, ὑπερθεῖν ἀλλὰ καὶ μακρὰν κρημνώδους κατωφρεΐας, ἧς ἡ θεὰ μόνη μ' ἐφόδιζεν.

§.

Πρώτην τοποθεσίαν οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου τῆς Ἀλῶνης ἐπεσεψάμην τὴν ἐν ᾗ κεῖται ἡ ἡρμωμένη μονὴ τῆς «Παναγίας στὰ δέντρα» Παρομοίαν ὀνομασίαν εὐρίσκει τις καὶ ἄλλαχού, ἐνῶ ἡμιστὰ ἐστὶ χαρακτηριστικὴ τοῦ πράγματος, διότι δένδρα πολλὰ καὶ τῆς νήσου εὐρίσκονται. Περὶ τῶν ὀνομάτων ἐτέρων τινῶν τοποθεσιῶν πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ ἀρχαιότερος κώδικς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Προικοννήσου, καθ' ὃν ὀνομαστί γινώσκονται κατὰ τε τὴν παρελθούσαν καὶ τὴν πρὸ ταύτης ἐκατονταετηρίδα (ΙΖ' καὶ ΙΗ') αἱ ἐξῆς τριάντα καὶ μία: Ἀδελόνη-Ἀγιος Θεόδωρος-Ἀγιος Ἰωάννης-Ἀμμος-Ἀμυγδαλὴ-Ἀσημόπετρα-Ἀχλαδὴ-Βάραγγα-Βάτος-Βρύσις-Δραγασιὰ-Ἐλῆ-Ἐλῆ καὶ τοῦ κρεμασμένου-Ἐργασιὰ-Ζαρχαλουδιὰ τῆς καλογρηῆς-Καιρούλια-Καρύκαλη-Καυχάρ-Κόκκινο χῶμα Κούτσουρας-Κουφά-Λαγκάδα-Λαγκάδα λύκου-Λάκκα τοῦ Γκιώνη-Λόμμος-Πετραδερά-Πλαγγά-Σαννοί-Σκόρδο-Συκαμινιὰ-Φάραγγας. Πιθανῶς διήλθον πάσας ταύτας· ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ὄνομα ἐγνώρισέ μοι ὁ γέρον ὁδηγός μου ἀπλῶς εἰπὼν μοι ὅτι τὸ μικρὸν μοναστήριον ἐκαλεῖτο «Παναγία στὰ δέντρα».

Ἀφικόμην λοιπὸν ἐξ Ἀλῶνης ἀναχωρήσας εἰς τὸν πρῶτον τῆς περιουσίας μου σταθμὸν, τὸ μονοδριον τῆς «Παναγίας στὰ δέντρα», μόλις εἰς ἡμισείας ὥρας ἀπόστασιν ἄνω τοῦ χωρίου κείμενον. Βλέπει τις δ' ἐν αὐτῷ λείψανον μονῆς παλαιᾶς, ἀλλὰ καὶ παρωδὶαν ἀληθῆ βλέπει μοναστηρίου καὶ μοναχικοῦ βίου. Παρεκκλήσιον παρ' ἡμέραν ἀφανιζόμενον, χωρὶς κόσμου τινός, μόνον, μετὰ ξυλίνων τινων ἐτοιμορρόπων παρ' αὐτῷ δοματίων, ἄνευ κτημάτων ἱκανῶν πρὸς τροφὴν ἐνὸς μοναχοῦ, χωρὶς μοναχῶν, ἐπὶ λειψάνων ἀθλίων τέχνης ἢ δομικῆς χριστιανικῆς στηρίζον τοὺς ἐπὶ τῆς εὐλαθείας του τίτλους, ἰδοὺ αὐτό. Ἰσως ἄσχημον ὑπάρξαν ποτὲ, μήτε σήμερον τολμᾷ τὸ δυστυχὲς ἵνα ἀμφισβητήσῃ δόξαν ἔστω καὶ φυλλορροοῦσαν μεγαλείου παρελθόντος. Οὔτε μία μικροτάτη, ἀμυδρά τῆς εὐεργετικῆς αὐτοῦ δράσεως ἐπὶ τῶν περιοίκων κομῶν ἀνάμνησις, οὔτε τοιαύτη κἄν ἐσώθη. Μικρὸν γεννηθὲν ἐξῆσε κκκουχούμενον· φρονῶ ὅτι εἰς τὸ ἡμερολόγιον αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ χρονικά αὐτοῦ ἴσως ὀλίγας ἡμέρας εὐμαρείας ἡδυνήθη ἵνα σημειώσῃ. Τὰ λείψανα τῆς δομικῆς, τὰ περίξ αὐτοῦ σωζόμενα τεμάχια λιθίνων κηροστῶν, θαυσμάτα μαρμάρων καὶ πλίνθων ἀγράφων ὑποφάνουσιν αὐτὸ βυζαντινόν. Ἡ ἐπὶ τῆς θύρας

ἐπιγραφὴ λέγει ὀλίγιστα· νομίζει τις ὅτι τὸ μοναστήριον ἀνφοδομήσαν βραχυλόγοι Λάκωνες . . . ὀλίγον ἀγράφματοι, ἢ τοῦλάχιστον ἔχοντες τὴν ἀτυχίαν ἵνα περιπέσωσιν εἰς χεῖρας ἀμαθοῦς γλύπτου· καὶ τὰ μὲν λοιπὰ γράμματα

ΑΝΗΓΕΘΗ Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΜΟΝΗ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ

καὶ τὸ ἔτος αψξθ' (=1769) ἀκριβῶς ἀνέγινωσκόμενα φαίνονται διδάσκοντά τι· ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιερέως παρεφθάρη λίαν, καὶ νομίζει τις ὅτι τὰ διεφθαρμένα στοιχεῖα παριστῶσιν ἀρχιερέα Καλλίνικον, ὅπερ ἱστορικῶς ἐστὶ σόλοικον. Νεωτέρα ἐπιγραφὴ ἐντὸς τοῦ ναΐκου ἀναφέρει ὅτι νέα ἀνακαίνισις συνετελέσθη τῇ 20 νοεμβρίου 180 (οὕτως· ἴσως 1800) ὑπὸ Θεοκλήτου τινός· οὐδὲν πλέον.

Περιῆλθον τὰ περίξ τοῦ δῆθεν μοναστηρίου, οὕτινος ἡ ἐν ἀπόπτῳ θέσις μόνη μαρτυρεῖ ὅτι καλόγηρος ἐκαθέζετό ποτ' ἐκεῖ. Γνώρισμα τρανόν, ἐμψυχὸν ἡμῶς πρὸς τὴν ἐν ἐρείπιοις ἀγνώστοις καὶ ἀνερευνητοῖς ἀναζήτησιν παλαιᾶς μονῆς ἐστὶν ἡ ἐξοχος καὶ καλὴ τοποθεσία. Περιέλθετε τὰς πλείστας τῶν καὶ νῦν ἐτι σωζομένων μονῶν· ἐπισκέψασθε τὰ παλαιὰ ἐρείπια μονῶν ἀρχαίων, ὅσα κοιμώμενα τὸν ὕπνον τῶν δικαίων ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου—τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ—μάτην ἀναμένουσι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος ὅπως ἀναστηθῶσι πρὸς ἐξομολόγησιν ἀκουσίων ἀμπλακημάτων, ἐνθυμήσεων ματαίων, ἢ διαλογισμῶν πονηρῶν. Ἀναγκάζεσθε ἵνα συμμαρτυρήσῃτε μοι ὅτι τῶν μονῶν, μεγάλων ἢ μικρῶν οἱ ἀείμνηστοι ἰδρυταὶ ἐξέλεγον τοποθεσίας ἐμπνεούσας, διότι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, καθὼς τὸ λαίμαργον τῆς διανοίας, οὕτω καὶ τὸ τοῦ στομάχου λαίμαργον ἐνόουν ἵνα ἱκανοποιήσωσι διὰ τροφῆς πνευματικῆς πρῶτον πλουσίας καὶ ποικιλίας, εἰτα δὲ σωματικῆς ὀλιγίστης, ἐμπνεόμενοι πρῶτιστα πόντων ἀπὸ τῶν καλλόνων τῆς περιβαλλούσης φύσεως. Τὸ τοῦ Πυύλου ἐκεῖνο «μὴ ἔνεκα βρώματος κατὰ λέξιν ἴσως δ' ἐλαμβάνετο κατὰ λέξιν καὶ ὁ ἀφορισμός (Κορινθ. Α', σ', 13) ὅτι ἀτὰ μὲν βρώματα διὰ τὴν κοιλίαν, αὕτη δὲ τοῖς βρώμασιν, ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει». Ἄλλως δὲ καὶ ἡ περὶ τὸ Θεῖον πολυπραγμοσύνη ἐπέβαλλε σιτισμὸν μέτριον, καὶ τοποθεσίαν ἐξαίρουσαν τὴν διάνοιαν καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν μετεωρίζουσαν. — Εἶδες ἐν ἐρήμῳ τοπον ἀνθούντα, σύνδενδρον, περιρρεόμενον ἐξ ὕδατων, ἐξηρμένον τοῦ λοιποῦ χώματος, ἥτοι δῆθεν πλησιάζοντα πρὸς τὸν οὐρανόν; — Ὑπῆρχε χρόνος, καθ' ὃν βυζαντινός τις, τῇ τύρβῃ τῶν κοσμικῶν τιμῶν ἀποτασσόμενος, ἀπεχώρει εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐγείρων μοναστήριον μικρὸν ἢ μέγα. — Εἶδες ἐν μέσῳ πετρῶν καὶ κρημνῶν καὶ φαράγγων ἐρείπια σιγηλὰ, λίθων τε καὶ πλίνθων καὶ κεράμων ἀμόρφους σωρούς, ἀτάκτως ἐρριμμένους, οὐδὲν νυνὶ χραισμούς; — Ὑπῆρχον ἡμέραι, καθ' ἃς κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἐπιφανής, ἀφανὼς θέλων ἵνα ζῇ, ποτιζόμενος πικρίας ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ, ἐζήτει

ν' ἀναπνεύσῃ ἀέρα μὴ πιέζοντα τὸ στήθος αὐτοῦ.
— Ἦν ἐκεῖ μονή.

Καὶ ἡ «Παναγιὰ στὰ δέντρα» ἦν ποτε μονή, ἐν καλῇ τοποθεσίᾳ κειμένη. Ἀλλ' ὁ ἰδρυτὴς αὐτῆς ἡγνόει τόπον καλλίτερον, τὸν τόπον, ὃν κατέχει τὸ «Παραδείσιον», εἴπερ ἦν μονὴ παλαιότερα τοῦτου, ἢ ταύτης ἀρχαιότερον ἀνηγέρθη τὸ Παραδείσιον :

§.

Ἐγείρεται ἐν μέσῳ πετρῶν. Ὑπεράνω τῆς οἰκοδομῆς πέτραι, ὑποκάτω πέτραι. Οἱ βράχοι, αἱ μικραὶ φάραγγες, ἀλλὰ καὶ τὸ σύσκιον τοῦ τόπου ἀνέμνησάν μοι τὰς τοποθεσίας τῶν καλυβῶν, αἵτινες συναποτελοῦσι τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει σκῆτην τῆς Ἀγίας Ἀννης. Ὑδὼρ ὑπάρχει, βεβαίως οὐχὶ ἀφθονον ὡς ἐκεῖ, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε ἀρκετὸν ἵνα ποτίσῃ καὶ νῦν μοναχοὺς ὀλίγους, ὁκτὼ ἢ δέκα. Περιοχὴ μεγάλῃ γῆς πέριξ καὶ κυρίως κάτωθεν τοῦ Παραδείσιου μέχρι τῆς θαλάσσης ἐκτεινόμενη εἰς ἀπόστασιν δέκα περίπου λεπτῶν τῆς ὥρας ἀποτελεῖ τὴν προῖκα τοῦ μοναστηρίου. Κατέχει λοιπὸν τὸ μοναστήριον τόπον ἀρκετὸν, ἀλλ' ὁ τόπος ὑπεκλάπη, καὶ περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα μεζονος μονῆς. Ἡ μεγάλη ἀπερρόφησεν ἐν ἑαυτῇ τὴν μικράν. Ἀληθεύει πάντοτε καὶ ἐν περιστάσεσι παρομοίαις ἡ παροιμία ὅτι «τὸ μεγάλο ψάρι τρώγει τὸ μικρό». Τὸ μονύδριον Παραδείσι ἐφαγεν ἡ ἐν Ἀνδρῷ μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἡ στὰ Σόρα, ἡ κατὰ τοὺς κώδικας τῆς Ἀλώνης «τῆς Ὁραῖς». Οὕτω καὶ τὴν Ἀγίαν Παρασκευὴν ἐν Γαλιμῇ τοῦ Μαρμαρᾶ ἰδιοποιήθη ἡ μονὴ τοῦ Δοχειαρίου· τὸ Στυλάριον ἡ μονὴ τοῦ Κουτλουμουσίου· τὴν ἐν Ἀφουσίᾳ πλουσιωτέραν μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὸ Βατοπαίδι· μικρὰ τινὰ κτήματα κατὰ τὴν Αὐλωνίαν ἡ μονὴ τῶν Ἰβήρων· κτήματα μεζονος ἐκτάσεως αὐτοῦ ὁ Ἅγιος Τάφος. Ὁ διεξερχόμενος τὰ τῆς πωλήσεως ἔγγραφα σχηματίζει βεβαίως τὴν εἰκασίαν ὅτι μόνον διὰ δωροδοκίας ἠδύνετο ὁ προστυχὼν καλόγηρος ἵνα ἐπιτύχῃ τῆς ἀληθοῦς ἀπεμπολήσεως κτημάτων ὠφελίμων τῷ τόπῳ· τὸ μονύδριον Ἀγίου Γεωργίου παρὰ τὴν Ἀφθόνιον τοῦ Μαρμαρᾶ, πτώχον ὃν, διέφυγε τὰς ἀρχὰς τῶν θελόντων ἵνα ἰδιοποιηθῶσιν αὐτό· ἡ Παναγιὰ ἡ στὰ δέντρα οὐδὲν εἶχε κτῆμα, οὐδ' ἠδύνετο συνεπῶς ἵνα κεντήσῃ τὴν ὄρεξιν οἰουδήτινος πλεονέκτου. Ἀλλ' ὁ διεξερχόμενος τὰ τῆς πωλήσεως ἔγγραφα βλέπει καὶ τι ἕτερον· παρὰ τὰς τῶν συμπεφωνημένων, ἀκυρώσεις ὧν ἐκάλυπτον τοῦ συμβολαίου, παρὰ τὸν πόνον, τιθεῖσαν ἔξω παντός δικαίωματος τὸν παραβάτην, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν παραβάτιδα... μονήν.

Ἡ πρώτη ἔγγραφος μνεῖα τοῦ Παραδείσιου, τοῦλάχιστον καθόσον ἐξηκριβώσα, γίνεται μετὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Τῇ 17 τοῦ μαΐου 1770 γίνεται καταγραφή τῆς περιουσίας τῆς μονῆς ταύτης, τιμωμένης ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἣν τότε παρέδιδον εἰς τὸν ἡγούμενον Παῖσιον χωρὴν, ὡς εἰκάζω καταγόμενον ἐκ Χώρας τῶν Γανοχώ-

ρων. Καὶ φαίνεται μὲν, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν, κειμένην ἐν τῷ κώδικι τῆς μητροπόλεως, ὅτι τὸ μοναστήριον ἐστερεῖτο βιβλίων, εἰ καὶ σημειοῦνται δύο, χειρόγραφα πιθανῶς, «ἐν βιβλίον ἱστορικὸν καὶ ἐν πατερικόν», ἀλλ' εἶχεν (ἀργυρᾶ πάντα) ἐν ἁγίον ποτήριον μετὰ τοῦ δίσκου, ἐν θυμιατήριον καὶ δύο περιζώνια, ἔτι δὲ δύο στολὰς ἱερατικὰς σχεδὸν πλήρεις, ἐπίπλωσιν (τοῦ τότε καιροῦ) τριῶν δωματίων πλήρη, καὶ σκεύη τινὰ μαγειρικὰ, καὶ συσκευὴν οἰνοποιίας· ἀλλ' ὁ κυριώτερον· εἶχε τότε «σπαράντα τρία γελάδια, μικρὰ καὶ μεγάλᾳ, τρία ζευγάρια (ἴδ. β. ὁρων ἀροτριῶντων), ἑννέα γαϊδούρια». Καὶ σημειοῦνται μὲν ἐν τῇ ἀναγραφῇ ταύτῃ, διὰ νεωτέρας ἀμειβοῦς γραφῆς (πιθανῶς τοῦ Παΐσιου) καὶ ἕτερά τινὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη, κεῖται δ' ὁμῶς πλησίον τῆς σημειώσεως ἡ παρατήρησις «αὐτὰ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ κατὰστιχον». Ἐκ τῆς ἀξίας λόγου ποσότητος τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν λοιπῶν μαστοφόρων ἐξάγει τὸ συμπέρασμα τις ὅτι τὸ Παραδείσιον κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐκέκτητο γαίης, ἀκριβῶς ὅσας καὶ νῦν, καὶ παρῆγε βεβαίως καὶ τυρὸν καὶ βούτυρον, οὗ ἔχνος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπαύσατο ἐξάγειν. Οὕτως ἡ προσήλωσις μικρᾶς μονῆς εἰς μεγάλην ἔστι καὶ λεχθήσεται ληστεία. Αὕτη δὲ διὰ τὸ Παραδείσιον ἐγένετο τακτικώτατα καὶ κατὰ τινὰ οἶον μορφήν νομιμότητος, ἥς μορφῆς τὸ τε σύνολον καὶ τὰ μέρη τοσοῦτον ἠλλοιωθήσαν ἀσυνειδήτως, ὥστε ἀπορεῖ πᾶς ἐπισκέπτης πῶς μέχρι σήμερον αἱ κοινότητες τῆς Αὐλωνίας ἀνέχονται τὴν καταστροφὴν τοῦ μοναστηρίου, ὅπερ ἠθέλησε δεῖν ἵνα σώσῃ ἡ ἐν Ἀνδρῷ μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου, οὐδὲν ἔχουσα, κατὰ πᾶν δίκαιον, ἐπὶ τοῦ Παραδείσιου δικαίωμα.

(Ἀκολουθεῖ).

M. ΓΕΔΕΩΝ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΥΤΗΣ ΕΝ Τῇ ΔΗΜΟΤΙΚῇ ΣΧΟΛῇ.¹

3. Κλάδοι τῆς στοιχειώδους γλωσσικῆς διδασκαλίας.

Ἡ ὅλη γλωσσικὴ διδασκαλία διακλαδίζεται εἰς διαφόρους κλάδους, ὧν κυριώτεροι εἶναι οἱ ἑξῆς.

1. Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ παιδίου ἀρχεῖται ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἀντιλήψεων τῶν ἐν τῇ πατρίῳ χώρᾳ ἀντικειμένων καὶ ἀπὸ τῶν ἀπλουστάτων λεκτικῶν ἀσκήσεων, ἃς ὁ διδάσκαλος ποιεῖ περὶ τῶν περιστοιχοῦντων ἀντικειμένων. Ἐντεῦθεν ἡ σχολὴ πρὸ παντός πρέπει νὰ μεριμνήσῃ, ἵνα τὸ εἰς τὴν στοιχειωτικὴν σχολὴν φοιτῶν παιδίον γνωρίζῃ τὰ περίξ ἀντικείμενα καὶ τὰς ιδιότητας καὶ λειτουργίας αὐτῶν, ὀνομάζῃ καὶ ὁμιλῇ περὶ

¹) Ἰδε ἀριθ. 32, σελ. 623—625.